

IBM, el primer fabricant mundial d'equips informàtics, en números vermells

Pantalles mig a les fosques

El gegant de la informàtica, IBM, va tancar l'any passat el seu primer exercici amb pèrdues de molts milions de dòlars. Des de Nova York, la multinacional ha posat en marxa un pla de reestructuració que costarà molt car: 65.000 treballadors se n'aniran al carrer.

El rei ha mort". Aquesta frase o d'altres semblants se senten sovint, des de fa mesos, als despatxos del *Wall Street* novaiorquès quan algun conseller o assessor financer parla de la situació que travessa la multinacional IBM (Internacional Bussines Machines). La primera companyia d'equips informàtics del món ha anunciat unes pèrdues rècord dels seus beneficis. L'últim trimestre de l'any passat va perdre 5.460 milions de dòlars, uns 610.000 milions de pessetes. En el conjunt de l'any va registrar pèrdues netes de 4.970 milions de dòlars sobre una xifra de negoci global d'aproximadament 65.000 milions de dòlars. Els resultats són prou dolents perquè un gran percentatge d'accionistes hagen començat a desfer-se dels títols IBM com si els cremaren a les mans.

Mentrestant, des del cim de la direcció d'aquesta empresa, fa any i mig que està en marxa un pla de reestructuració que ja s'ha cobrat un alt preu social. Uns 40.000

llocs de treball s'han suprimit en les distintes xarxes de filials que té la multinacional per tot el món. Uns altres 25.000 en podrien desaparèixer d'ací a poc si es confirma la nova estratègia de producció i comercialització amb dràstiques reduccions de les despeses.

Pel que fa a IBM Espanya, presidida per Joaquim Moya Angeler, amb el suport des de la vice-presidència d'Antonio Garrigues Walker, arrossega una caiguda constant des del 1989. La rendibilitat sobre vendes s'ha reduït del 12,7% al 7% entre el 89 i el 91. El darrer exercici, la fàbrica d'IBM a València va tenir un protagonisme especial, ja que s'hi va concentrar la producció per a Europa, Àfrica i l'Orient Mitjà dels grans ordinadors ES/9000. Gràcies a la producció de la fàbrica valenciana (quasi un miler d'empleats, el 20% de la plantilla total d'IBM a l'estat espanyol) la multinacional nord-americana va incrementar les vendes mundials un 21%. El mercat intern espanyol, no obstant això, no va respondre de la mateixa ma-

nera. Amb un increment tan sols del 7% de la seua facturació, els comptables d'IBM a Madrid s'adonaren l'any passat que la quota de mercat havia perdut dos punts respecte a l'any 1990. Les primeres conseqüències d'aquests resultats negatius no han tardar a aparèixer. La plantilla d'IBM Espanya va perdre a finals del 1992 els primers 300 llocs de treball des de la seua implantació a l'inici dels anys setanta. Tot i que la seu central a Nova York manté l'execució del pla de reestructuració, amb l'anunci de 25.000 nous acomiadaments, a les delegacions d'IBM a València i a Barcelona es respira un cert optimisme. Al Principat, els aproximadament 600 treballadors inscrits en la nòmina poden estar quasi segurs que es mantindran en els seus llocs de treball, segons que vaticina un portaveu de l'oficina barcelonina. "Entre altres coses —diu— perquè nosaltres serem els únics que fabricarem en el futur els equips de programari (*software*) per a tots els microordinadors de la nostra marca". Per al cas valencià, l'opti-

La multinacional IBM efectuarà un retall en els pressupostos d'investigació de prop de mil milions de dòlars anuals.

misme va igualment per davant. El director de relacions exteriors a la factoria de la Pobla de Vallbona (Camp de Túria), Vicente Trenor, ha confirmat a EL TEMPS la pròxima posada en marxa d'una nova línia de producció de terminals de compra que necessitarà molta mà d'obra qualificada.

RECUPERAR LA CONFIANÇA DE L'INVERSOR

Segons els experts internacionals, IBM vol en aquest moment adaptar-se a les noves exigències del mercat i alhora recuperar la confiança dels accionistes. L'actual president del grup, John Akers, reconeixia fa pocs dies, des de la seu central a Armonk (Nova York), que els resultats obtinguts eren poc acceptables tant per a la direcció com per als accionistes, però afegia tot seguit que "les últimes reestructuracions en marxa han de permetre al grup informàtic d'enllustar-ne la imatge i recuperar la confiança dels inversors".

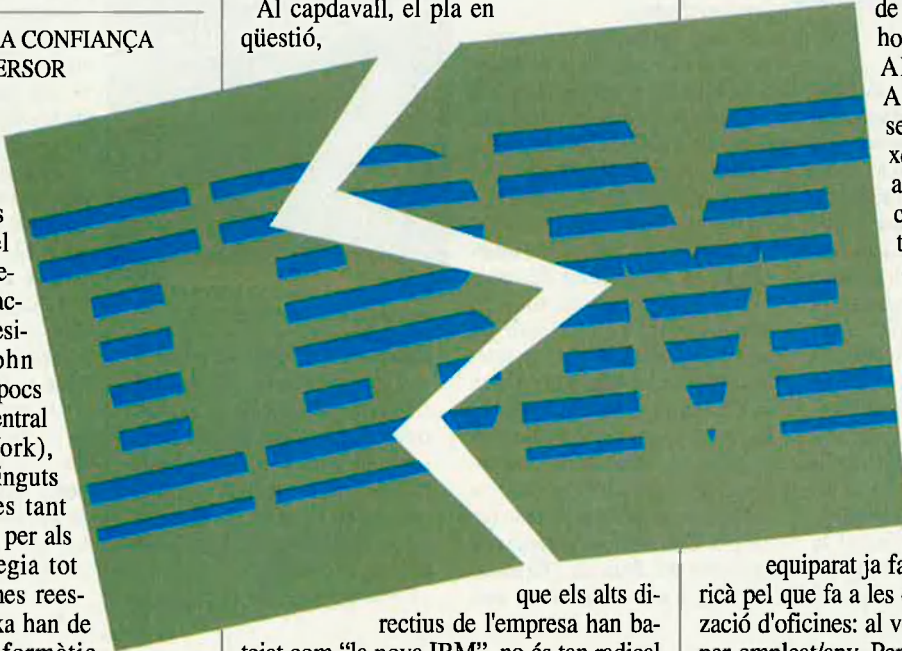
Per si de cas les coses no estigueren prou complicades, la multinacional ha trobat en el nou president nord-americà, Bill Clinton, una de les veus més crítiques contra la reestructuració que s'ha fixat "The Big Blue" ('el Gegant Blau'), malnom amb què s'identifica IBM en el món financer internacional. La còlera de Clinton està justificada en part perquè aquest pla d'austeritat significa la pèrdua d'imatge de líder de l'alta tecnologia mundial que detenen els EUA. El nou hoste de la Casa Blanca censura a la direcció d'IBM el forat laboral de 65.000 empleats que es veuran al carrer arran l'execució del pla, però sobretot li critica el brutal retall del pressupost destinat a la investigació: 1.000 milions menys de dòlars anuals.

Quan el 26 de novembre del 1991, IBM va presentar el seu pla "anticrisi", els seus accionistes hi van veure els primers signes d'un canvi radical d'estratègia esperat des de feia temps. Pensaven crear divisions de negocis autònoms per especialitats i sectors de producció que, a la fi, podrien convertir-se en empreses totalment independents i cotitzar més tard en borsa pel seu compte i risc.

Ahora pensaven llevar-se del damunt el

munt de costos socials que representa prescindir de 40.000 treballadors per la via ràpida de l'acomiadament forçat. Amb aquesta mesura es trencava d'un colp la tradició secular de no prescindir mai de cap treballador, "sinó reciclar-lo", segons el principi instaurat pel fundador de l'empresa Tom J. Watson.

Al capdavant, el pla en qüestió,

que els alts directius de l'empresa han batejat com "la nova IBM", no és tan radical com es pensava en un principi. Segons els desitjos del mateix John Akers, es crearà un *holding* d'empreses, cadascuna amb llibertat per a prendre decisions de gestió i comercialització, però a canvi la casa matriu d'Armonk demanarà alts rendiments per a mantenir els privilegis.

Tot això és completament nou per al Gegant Blau i fins i tot implica el que el president John Akers ha anomenat recentment una "redefinició de la cultura IBM". Alguns analistes asseguren que el càrrec del mateix president Akers pot ser qüestionat si no obté els resultats esperats a partir de les noves fórmules de rendibilitat. Davant la nova situació, molts experts són escèptics quant als resultats que obtindrà aquesta nova política de descentralització. L'elefant IBM està obligat ara a agafar el ritme que marquen les noves regles del mercat, altament competitiu i en moments de conjuntura econòmica internacional desfavorable.

EMPRESSES INFORMATITZADES

Els fabricants d'informàtica fins ara han guardat els seus particulars "secrets" de producció -IBM el primer de tots ells, amb el 70% de la quota de mercat mundial- per a imposar cada any als seus fi-

dels clients una vertiginosa cursa d'innovacions. "Lance el vell i comprèn un de nou". L'ordinador ultra-modern avui, es pot convertir demà en una fastigosa peça de museu. A aquesta velocitat, els marges de beneficis lògicament no han tingut res a veure amb la resta dels aconseguits pels altres sectors. Les taxes de creixement eren aleshores difícils de creure. Algunes, com IBM i Apple, aconseguien sense dificultat un creixement anual del 30% amb màquines cada cop més potents, però també cada cop més cares i no sempre més eficaces.

Des del 1989, segons un estudi publicat recentment per l'empresa assessora internacional Mac Kinsey, els països europeus més industrialitzats s'han

equiparat ja fa temps al nivell americà pel que fa a les despeses d'informatització d'oficines: al voltant de 1.000 dòlars per empleat/any. Però, amb la crisi a l'esquena, les previsions a curt termini anuncien una aturada o una regressió d'aquestes inversions empresarials. Altres estudis d'inversió en aquest sector han calculat que cada lloc de treball informatitzat al llarg de cinc anys representa una inversió d'uns quatre milions de pessetes. El 18% d'aquesta despesa es destina exclusivament a la compra del material. El 82% restant es gasta en la formació del treballador, el manteniment i sobretot en el temps dedicat a la manipulació de l'ordinador (trobar fitxers, classificar-los, i altres activitats) en detriment de la tasca professional específica del treballador.

Amb aquestes conclusions a la vista, un bon nombre de grans empreses europees ja han confirmat un retall del 20% al 30% dels pressupostos per a despeses d'aquest tipus. IBM i els altres grans del sector, Apple, Bull i Fujitsu, per exemple, s'han hagut d'acostumar en poc de temps a obtenir taxes de beneficis d'una xifra i no de dues com era habitual fins fa poc. La mitjana europea del sector informàtic ha tancat l'exercici 1992 amb un curt 5% de rendibilitat global. L'estret marge de benefici ha estat sens dubte el principal factor que explica l'esclat de l'actual guerra de preus entre els fabricants.

Ignasi Pellicer